

Στην υπόθεση 271/82,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Cour d'appel του Colmar (τμήμα εφέσεων επί πλημμελημάτων, προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

VINCENT RODOLPHE AUER, κατοίκου Mulhouse, κατηγορούμενου,

και

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ,

πολιτικώς εναγόντων:

ORDRE NATIONAL DES VÉTÉRINAIRES DE FRANCE, με έδρα το Παρίσι, ενεργούντος διά του προέδρου του,

και

SYNDICAT NATIONAL DES VÉTÉRINAIRES PRATICIENS DE FRANCE, με έδρα το Παρίσι, ενεργούντος διά του προέδρου του,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 52 ως 57 της συνθήκης ΕΟΚ καθώς και των οδηγιών του Συμβουλίου 78/1026 και 78/1027, της 18ης Δεκεμβρίου 1978 (ΕΕ ειδ. έκδ., 06/002, σσ. 46 και 52),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

συγκείμενο από τους Α. Ο'Keeffe, πρόεδρο τμήματος, G. Bosco και T. Koormans, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: P. Heim

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

I — Πραγματικά περιστατικά και έγγραφη διαδικασία

Ο Vincent Auer, αυστριακής καταγωγής, πολιτογραφηθείς γάλλος από το 1961, είναι κάτοχος πτυχίου κτηνιατρικής που έλαβε στις 13 Δεκεμβρίου 1956 από το πανεπιστήμιο της Πάρμας (Ιταλία). Από το ίδιο πανεπιστήμιο έλαβε επίσης, στις 11 Μαρτίου 1957, πιστοποιητικό ικανότητας προσφορικής ασκήσεως του επαγγέλματος του κτηνιάτρου και, στις 2 Μαΐου 1980, το οριστικό πτυχίο «abilitazione all'esercizio della medicina veterinaria».

Το 1958 εγκαταστάθηκε στη Mulhouse (Γαλλία), όπου άρχισε να εξασκεί το επάγγελμά του υπό τη διεύθυνση ενός άλλου κτηνιάτρου, του Dr Paul Guiknecht, χωρίς προβλήματα με τον οικείο σύλλογο. Αφού απέκτησε τη γαλλική ιθαγένεια, ζήτησε, ύστερα από μερικά χρόνια και προκειμένου να εξασκήσει το επάγγελμα για λογαριασμό του, να υπαχθεί στις διατάξεις του διατάγματος 62/1481 περί της «ασκήσεως στη Γαλλία της κτηνιατρικής και της χειρουργικής των ζώων από κτηνιάτρους που απέκτησαν ή επανέκτησαν τη γαλλική ιθαγένεια». Εντούτοις, η επιτροπή που συστήθηκε με το εν λόγω διάταγμα, στην οποία έφθασε επανειλημμένα η υπόθεση, διατύπωσε πάντα δυσμενή γνώμη επί των αιτήσεων του ενδιαφερομένου, υποστηρίζοντας ότι δεν υπάρχει ισοτιμία μεταξύ του ιταλικού και του γαλλικού πτυχίου κτηνια-

τρικής. Οι συστηματικές αυτές αρνήσεις συνεχίστηκαν μέχρι το 1970, καίτοι αφενός στις 22 Οκτωβρίου 1968 η εν λόγω επιτροπή δέχτηκε να αναγνωρίσει μόνο την «ακαδημαϊκή» ισχύ του διπλώματος του Auer και αφετέρου — όπως ισχυρίζεται ο ίδιος — η ίδια επιτροπή διατύπωσε ευμενή γνώμη όσον αφορά την άδεια ασκήσεως της κτηνιατρικής σε άλλους κατόχους ιταλικών πτυχίων. Έτσι, ο Auer δεν μπόρεσε να επιτύχει την εγγραφή του στον εθνικό σύλλογο κτηνιάτρων. Θεωρώντας αδικαιολόγητες αυτές τις αρνήσεις, άνοιξε ιατρείο στη Mulhouse όπου ασκεί πράγματι την κτηνιατρική από πολλά έτη.

Δεδομένου ότι ο γαλλικός νόμος θεωρεί την εγγραφή στον κατάλογο του συλλόγου ως αναγκαία προϋπόθεση για την άσκηση του επαγγέλματος, ο Auer διώχθηκε επανειλημμένα για παράνομη άσκηση του επαγγέλματος του κτηνιάτρου. Οι διώξεις αυτές κατέληξαν σε καταδικές που, όμως, περιορίστηκαν πάντα σε μικρά πρόστιμα· εξάλλου, ο Auer υπήχθη σε έναν νόμο περί αμνηστίας.

Στο πλαίσιο μιας από τις διώξεις αυτές — που κινήθηκαν πάντα με πρωτοβουλία του Ordre national και του Syndicat national des vétérinaires — το Cour d'appel του Colmar υπέβαλε στο Δικαστήριο, τον Ιούνιο του 1978, το προδικαστικό ερώτημα αν, δυνάμει των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου περί ελευθερίας εγκαταστάσεως,

όπως ίσχυαν κατά το χρόνο των πραγματικών περιστατικών στα οποία αναφερόταν η μήνυση της οποίας είχε επιληφθεί το εθνικό δικαστήριο, ο ενδιαφερόμενος μπορούσε να επικαλεστεί, στη Γαλλία, το δικαίωμα ασκήσεως του επαγγέλματος του κτηνιάτρου που είχε αποκτήσει στην Ιταλία, λαμβανομένου επίσης υπόψη ότι ο ενδιαφερόμενος είχε αποκτήσει εν τω μεταξύ γαλλική υπηκοότητα.

Κατά το χρόνο των επίδικων πραγματικών περιστατικών, οι διατάξεις της συνθήκης περί αμοιβαίας αναγνώρισεως των διπλωμάτων και άλλων τίτλων (δηλαδή το άρθρο 57) δεν είχαν ακόμα εφαρμοστεί, όσον αφορά το επάγγελμα του κτηνιάτρου. Λίγους μήνες μετά τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά, δηλαδή στις 18 Δεκεμβρίου 1978 το Συμβούλιο θέσπισε δύο οδηγίες τις οποίες επικαλέστηκε ο Auer κατά τη διάρκεια της ποινικής δίκης: η πρώτη (78/1026, ΕΕ ειδ. έκδ., 06/002, σ. 46) αναφερόταν στην αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων κτηνιάτρων και περιελάμβανε μέτρα προς διευκόλυνση της πραγματικής ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και η δεύτερη (78/1027, ΕΕ ειδ. έκδ., 06/002, σ. 52), στο συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν τις δραστηριότητες του κτηνιάτρου. Τα κράτη μέλη όφειλαν να συμμορφωθούν προς τις εν λόγω οδηγίες εντός προθεσμίας 2 ετών, η οποία δεν είχε λήξει ακόμα κατά το χρόνο της υποβολής της αιτήσεως περί εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, έληγε δε στις 20 Δεκεμβρίου 1980. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο, με απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1979 (136/78 Auer, Recueil σ. 437), απεφάνθη ότι «το άρθρο 52 της συνθήκης έχει την έννοια ότι, για την περίοδο προ της ημερομηνίας κατά την οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να έχουν λάβει τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθούν προς τις οδηγίες 78/1026 και 78/1027 του

Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1978, οι υπήκοοι ενός κράτους μέλους δεν δύνανται να επικαλεστούν την εν λόγω διάταξη για να ασκήσουν το επάγγελμα του κτηνιάτρου σ' αυτό το κράτος μέλος υπό όρους διαφορετικούς εκείνων που προβλέπει η εθνική νομοθεσία».

Το Δικαστήριο δέχθηκε πάντως ότι «η απάντηση αυτή δεν θίγει τα αποτελέσματα των οδηγιών ... από τη στιγμή κατά την οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να συμμορφωθούν προς αυτές». Δέχθηκε επίσης ότι καμιά διάταξη της συνθήκης δεν επιτρέπει «να επιφυλάσσεται διαφορετική μεταχείριση στους υπηκόους ενός κράτους μέλους, ανάλογα του χρόνου ή του τρόπου κατά τον οποίο απέκτησαν την υπηκοότητα του κράτους αυτού, εφόσον, κατά το χρόνο, κατά τον οποίο επικαλούνται τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, έχουν την ιθαγένεια ενός των κρατών μελών».

Κατά του Auer ασκήθηκε και πάλι ποινική δίωξη, διά απ' ευθείας κλήσεως του Ordre national και του Syndicat national des vétérinaires de France, για παράνομη άσκηση της κτηνιατρικής καθώς και για άλλες συναφείς παραβάσεις, κατόπιν εκθέσεων δικαστικού επιμελητή της 26ης Ιανουαρίου και της 15ης Ιουνίου 1981. Ο κατηγορούμενος δεν αμφισβήτησε καθόλου τις πράξεις που του προσάπτονται αλλά υποστήριξε ότι ενήργησε νομίμως. Συγκεκριμένα, επειδή οι επίδικες πράξεις έγιναν μετά την εκπνοή τις προθεσμίας που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για να συμμορφωθούν στις ανωτέρω οδηγίες, και επειδή η Γαλλία δεν είχε ακόμη εφαρμόσει τις οδηγίες αυτές κατά το χρόνο των εν λόγω πράξεων, ο Auer υποστήριξε ότι μπορούσε να επικαλεστεί απευθείας τις διατάξεις περί αμοιβαίας αναγνώρισεως των διπλωμάτων. Και, το ιταλικό δίπλωμα του οποίου είναι κάτοχος

αναγνωρίζεται σ' όλες τις χώρες της ΕΟΚ από το άρθρο 3, παράγραφος στ, της οδηγίας 78/1026· επομένως, αφού η Γαλλία δεν είχε εκπληρώσει την υποχρέωσή της να ευθυγραμμίσει τη νομοθεσία της προς τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας εντός της ταχθείσας προθεσμίας, οι γαλλικές αρχές ή τα γαλλικά δικαστήρια δεν μπορούσαν πλέον ούτε να του αντιτάξουν την άρνηση της ισοτιμίας των διπλωμάτων ούτε να του επιβάλλουν την υποχρέωση της προηγούμενης εγγραφής στον κατάλογο του συλλόγου προκειμένου να ασκήσει το επάγγελμά του.

Ο πρωτόδαμος δικαστής δεν δέχθηκε την άποψη αυτή. Αντιθέτως, το εφετείο έκρινε, αφενός, ότι η λύση που είχε δώσει το Δικαστήριο με την ανωτέρω απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1979, ως ρητά περιοριζόμενη στη μεταβατική περίοδο που ορίστηκε για την εκτέλεση των οδηγιών, «προδικάζει αντίθετη λύση για τη μεταγενέστερη περίοδο», και, αφετέρου, ότι φαίνεται «αδιανόητο το να δύναται ένα άτομο που κατάγεται από αλλοδαπή χώρα και που κατέχει αλλοδαπό πτυχίο να ασκεί την κτηνιατρική στη Γαλλία χωρίς εγγραφή στο σύλλογο, έχοντας έτσι περισσότερα δικαιώματα από τα γαλλικής καταγωγής άτομα που κατέχουν εθνικά πτυχία». Κατά συνέπεια, εκτιμώντας ότι ανέκυπτε πρόβλημα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου, το εφετείο υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Το γεγονός ότι απαιτείται από άτομο, που απέκτησε το δικαίωμα ασκήσεως του επαγγέλματος του κτηνιάτρου σε ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το οποίο του χορήγησε τα πτυχία που αναφέρονται στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/1026 και το οποίο άτομο απέκτησε την υπηκοότητα άλλου κράτους μέλους, να εγγραφεί σε εθνικό σύλλογο προβλεπόμενο από το οικείο εσωτερικό δίκαιο, ως προϋπόθεση ασκήσεως του επαγγέλματος, μετά την παρέλευση της προθεσμίας των 2 ετών

που προβλέπεται για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων ενόψει της συμμορφώσεως προς τις οδηγίες 78/1026 και 78/1027, συνιστά περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως που θεσπίζουν τα άρθρα 52 και 57 της συνθήκης της Ρώμης;»

Η απόφαση περί παραπομπής, της 16ης Σεπτεμβρίου 1982, πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 4 Νοεμβρίου 1982.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο κατηγορούμενος στην κύρια δίκη, V. Auer, εκπροσωπούμενος από τον Y. Canus, δικηγόρο Mulhouse, οι πολιτικός ενάγοντες στην κύρια δίκη, δηλαδή το *Ordre national des vétérinaires de France*, ενεργών διά του προέδρου του και το *Syndicat national des vétérinaires praticiens de France*, ενεργών διά του προέδρου του, εκπροσωπούμενοι από τον P. Lafarge, δικηγόρο στο εφετείο του Παρισιού, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον J. Delmoly, μέλος της νομικής της υπηρεσίας.

Το Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Εξάλλου, με διάταξη της 23ης Φεβρουαρίου 1983 ανέθεσε την υπόθεση στο πρώτο τμήμα.

II — Οι σχετικές διατάξεις

Η οδηγία 78/1026 αναφέρεται στην αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων κτηνιάτρου και προβλέπει μέτρα προς διευκόλυνση της

πραγματικής ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Στην πρώτη αιτιολογική σκέψη αναφέρεται:

«ότι από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου απαγορεύεται κάθε διακριτική μεταχείριση με βάση την ιθαγένεια όσον αφορά την εγκατάσταση και την παροχή υπηρεσιών· ότι η αρχή της ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς εφαρμόζεται ιδίως κατά την έκδοση άδειας, που ενδεχομένως απαιτείται για την κάλυψη ή άσκηση των δραστηριοτήτων του κτηνιάτρου καθώς και κατά την εγγραφή ή τη συμμετοχή του ως μέλους σε επαγγελματικές οργανώσεις ή συλλόγους».

Στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη αναφέρεται:

«ότι ενόψει των διαφορών, οι οποίες υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών ως προς το είδος και τη διάρκεια της εκπαίδευσής του κτηνιάτρου, είναι αναγκαίο να προβλεφθούν ορισμένες διατάξεις συντονιστικού χαρακτήρα προκειμένου να επιτρέψουν στα κράτη μέλη να προδούν στην αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων· ότι ο συντονισμός αυτός επιτυγχάνεται με την οδηγία του Συμβουλίου αριθ. 78/1027/ΕΟΚ της 18ης Δεκεμβρίου 1978, περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν τις δραστηριότητες του κτηνιάτρου».

Το άρθρο 2 της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος αναγνωρίζει τα διπλώματα, τα πιστοποιητικά και τους άλλους τίτλους που χορηγούνται στους υπηκόους των κρατών μελών από τα άλλα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 1 της οδηγίας 78/1027/ΕΟΚ, και που απαριθμούνται στο άρθρο 3, προσδίδοντας τους στην επικρά-

τεία του, όσον αφορά την ανάληψη των επαγγελματικών δραστηριοτήτων από τους κτηνιάτρους και την άσκηση αυτών, την ίδια ισχύ με τα διπλώματα, τα πιστοποιητικά και τους άλλους τίτλους που χορηγεί το κράτος αυτό.»

«Όταν ένα από τα διπλώματα, πιστοποιητικά ή άλλους τίτλους που απαριθμούνται στο άρθρο 3 χορηγήθηκε πριν από τη θέση σε εφαρμογή της παρούσης οδηγίας, πρέπει να συνοδεύεται από δεδαιώση που εκδίδεται από τις αρμόδιες αρχές της χώρας η οποία χορηγεί τη δεδαιώση και να πιστοποιεί ότι αυτό είναι σύμφωνο με το άρθρο 1 της οδηγίας 78/1027.»

Το άρθρο 3 περιλαμβάνει τα διπλώματα, πιστοποιητικά και άλλους τίτλους που αναφέρονται στο άρθρο 2 και προβλέπει στην παράγραφο στ, όσον αφορά τους τίτλους που αποκτώνται στην Ιταλία:

«il diploma di laurea di dottore in medicina veterinaria accompagnato dal diploma di abilitazione all'esercizio della medicina veterinaria, χορηγούμενο από τον υπουργό δημοσίας παιδείας, βάσει των αποτελεσμάτων της αρμόδιας κρατικής εξεταστικής επιτροπής».

Το άρθρο 4, που αναφέρεται στα κεκτημένα δικαιώματα προβλέπει ότι

«κάθε κράτος μέλος αναγνωρίζει ως επαρκή απόδειξη, προκειμένου περί υπηκόων των κρατών μελών, των οποίων τα διπλώματα, πιστοποιητικά και άλλοι τίτλοι δεν ανταποκρίνονται στο σύνολο των ελαχίστων απαιτήσεων εκπαίδευσής που προβλέπονται στο άρθρο 1 της οδηγίας 78/1027/ΕΟΚ, τα διπλώματα, πιστοποιητικά και άλλους τίτλους κτηνιάτρου, που έχουν χορηγηθεί από τα κράτη μέλη αυτά προ της θέσεως σε εφαρμογή της οδηγίας 78/1027/ΕΟΚ, εφόσον συνοδεύονται από δεδαιώση που να πιστοποιεί ότι οι υπήκοοι αυτοί επεδόθησαν πραγματικά και νόμιμα στις σχετικές δραστηριότητες επί τρία τουλάχιστον συνεχή έτη, κατά τη διάρκεια των

πέντε ετών που προηγούνται της χορηγήσεως της δεκαετίας».

Τα άρθρα 6 και 7 ρυθμίζουν αντιστοίχως την περίπτωση όπου το κράτος μέλος υποδοχής απαιτεί από τους υπηκόους του αποδείξεις ήθους ή εντιμότητας για την αρχική ανάληψη της δραστηριότητας του κτηνιάτρου και την περίπτωση όπου στο κράτος μέλος υποδοχής ισχύουν νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που αναφέρονται στο ήθος ή στην εντιμότητα, περιλαμβανομένων και των διατάξεων που προβλέπουν δικαστικές κυρώσεις σε περίπτωση δαρέως επαγγελματικού παραπτώματος ή καταδίκης για ποινικό αδίκημα, οι οποίες αφορούν την άσκηση του επαγγέλματος του κτηνιάτρου. Το νόμιμο των εθνικών διατάξεων του είδους αυτού αναγνωρίζεται σιωπηρώς.

Τέλος, το άρθρο 12 που αναφέρεται στην παροχή υπηρεσιών ορίζει ότι:

«Όταν κράτος μέλος απαιτεί από τους υπηκόους του, για την ανάληψη μιας από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο άρθρο 1 ή για την άσκηση αυτής, είτε άδεια είτε εγγραφή ή συμμετοχή ως μέλη σε επαγγελματική οργάνωση ή σύλλογο, το εν λόγω κράτος μέλος απαλλάσσει της υποχρέωσης αυτής τους υπηκόους των κρατών μελών σε περίπτωση παροχής υπηρεσιών.»

Η οδηγία 78/1027 ορίζει, μεταξύ άλλων στην πρώτη αιτιολογική σκέψη, ότι

«... η ομοιότητα που υπάρχει στην εκπαίδευση (των κτηνιάτρων) επιτρέπει να περιοριστεί ο συντονισμός ως προς τον τομέα αυτό στην αξίωση πληρώσεως των ελάχιστων προϋποθέσεων...».

Αυτές οι ελάχιστες προϋποθέσεις διευκρινίζονται στο άρθρο 1 το οποίο ορίζει, συγκε-

κριμένα, ότι τα κράτη μέλη εξαρτούν την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων του κτηνιάτρου από την κατοχή διπλώματος, πιστοποιητικού ή άλλου τίτλου κτηνιάτρου κατά την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 78/1026, που να παρέχει την εγγύηση ότι ο ενδιαφερόμενος έχει αποκτήσει κατά τη συνολική διάρκεια της εκπαίδευσής του ορισμένες γνώσεις και πείρα κλινική και πρακτική, που απαριθμούνται λεπτομερώς· ότι η συνολική αυτή εκπαίδευση περιλαμβάνει τουλάχιστον πέντε έτη θεωρητικών και πρακτικών σπουδών κατά πλήρη απασχόληση σε πανεπιστήμιο ή ισοδύναμο ινστιτούτο και ότι οι σπουδές αφορούν τουλάχιστον τα θέματα που απαριθμούνται στο παράρτημα της οδηγίας. Το παράρτημα αυτό ορίζει πάντως ότι η διδασκαλία ενός ή περισσοτέρων από τα μαθήματα αυτά μπορεί να εξασφαλίζεται στο πλαίσιο άλλων κλάδων ή σε σύνδεση με άλλους επιστημονικούς κλάδους.

Δεκαέξι μήνες μετά το τελευταίο από τα επίδικα πραγματικά περιστατικά και λίγο χρόνο μετά την εκπονή της προθεσμίας που προβλέπουν οι οδηγίες για την εφαρμογή τους, η Γαλλική Δημοκρατία θέσπισε το νόμο 82-899 της 20ής Οκτωβρίου 1982, περί ασκήσεως του επαγγέλματος του κτηνιάτρου (JORF της 21ης Οκτωβρίου 1982, σ. 3179), ενώ στη συνέχεια εκδόθηκε η απόφαση του υπουργού γεωργίας που προβλέπεται στον ανωτέρω νόμο και δημοσιεύθηκε στην επίσημη εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας της 14ης Νοεμβρίου 1982. Με τις γραπτές τους παρατηρήσεις οι διάδικοι δεν έλαβαν θέση ως προς τη νέα αυτή σχετική νομοθεσία στη Γαλλική Δημοκρατία.

III — Παρατηρήσεις των διαδίκων

Ο *Auer* παρατηρεί ότι το ίδιο το Cour d'appel του Colmar δέχτηκε ότι είναι κάτοχος των διπλωμάτων που αναφέρονται

στο άρθρο 3, παράγραφος στ, της οδηγίας 78/1026 και ότι κατά το χρόνο των επίδικων πράξεων, η Γαλλία δεν είχε ακόμη εκπληρώσει την υποχρέωσή της να συμμορφώσει το εσωτερικό της δίκαιο προς τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας. Υπό τις συνθήκες αυτές, θεωρεί ότι οι διατάξεις αυτές έχουν απευθείας εφαρμογή στο πρόσωπό του. Αυτό προκύπτει «a contrario» από την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Φεβρουαρίου 1979 καθώς και από την απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 1980 του γαλλικού Cour de cassation που δέχθηκαν και τα δύο, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης του 1978, ότι είχε εφαρμογή μόνο η εθνική νομοθεσία δεδομένου ότι οι πράξεις που αποδίδονταν στον κατηγορούμενο ανάγονταν σε χρόνο προ της εκπνοής της προθεσμίας που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη προκειμένου να εκτελέσουν την οδηγία. Από τη στιγμή, όμως, που έληξε η προθεσμία αυτή, «το άμεσο αποτέλεσμα» της τελευταίας απαγορεύει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν την εσωτερική τους νομοθεσία που δεν έχει ακόμα προσαρμοστεί προς κάποια οδηγία, ακόμη και αν περιλαμβάνει ποινικές κυρώσεις, σε πρόσωπο που έχει συμμορφωθεί προς τις διατάξεις της ίδιας οδηγίας.

Ο Auer φρονεί ότι η αιτιολόγηση της αποφάσεως περί παραπομπής όσον αφορά την υπηκοότητα του κατηγορουμένου, ο οποίος είναι αλλοδαπής καταγωγής και, στη συνέχεια, πολιτογραφήθηκε γάλλος υπήκοος δεν ευσταθεί, δεδομένου ότι το ζήτημα αυτό έχει λυθεί από το Δικαστήριο με την απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1979 κατά την έννοια ότι καμιά διάταξη της συνθήκης δεν επιτρέπει να επιφυλάσσεται διαφορετική μεταχείριση στους υπηκόους ενός κράτους μέλους αναλόγως του χρόνου ή του τρόπου κατά τον οποίο απέκτησαν την υπηκοότητα του κράτους αυτού. Επομένως απομένει να λυθεί μόνο το ζήτημα του αμέσου αποτελέσματος των οδηγιών οι

οποίες δεν μεταφέρονται στο εσωτερικό δίκαιο εντός της ταχθείσης προθεσμίας. Και, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τις διατάξεις των οδηγιών που ορίζουν για τα κράτη μέλη υποχρεώσεις άνευ αιρέσεων και επαρκώς σαφείς μπορεί να επικαλείται κάθε ενδιαφερόμενος παρά την έλλειψη εθνικών εκτελεστικών μέτρων ή σε περίπτωση μη ορθής εκτελέσεως, διότι η πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων των οδηγιών θα εξασθενούσε αν τα άτομα δεν μπορούσαν να τις επικαλεστούν ενώπιον των δικαστηρίων και αν τα εθνικά δικαστήρια δεν μπορούσαν να τις λάβουν υπόψη ως στοιχεία του κοινοτικού δικαίου.

Εν προκειμένω, οι δύο οδηγίες της 18ης Δεκεμβρίου 1978 περιλαμβάνουν ακριβώς υποχρεώσεις των κρατών μελών απόλυτες και επαρκώς σαφείς και αυτό μάλιστα ισχύει ιδίως όσον αφορά τα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας 78/1026· επομένως, ο Auer μπορεί να επικαλεστεί τις διατάξεις αυτές για να αξιώσει από τις γαλλικές αρχές την αναγνώριση του δικαιώματος που του παρέχει το κοινοτικό δίκαιο να ασκεί το επάγγελμα του κτηνιάτρου στη Γαλλία με το ιταλικό του δίπλωμα και το πιστοποιητικό ικανότητας. Αντιθέτως, ο κτηνιατρικός σύλλογος απήντησε στον Auer, με έγγραφο, της 2ας Μαρτίου 1981, ότι η περίπτωση του δεν μπορεί να λυθεί βάσει των εν λόγω οδηγιών, δεδομένου ότι οι οδηγίες αυτές εφαρμόζονται μόνο σε «διακινούμενους» κτηνιάτρους, δηλαδή που είναι κάτοχοι του διπλώματος το οποίο αντιστοιχεί στην ειδικότητά τους και το οποίο τους παρέχει το δικαίωμα να ασκούν το επάγγελμα στη χώρα καταγωγής τους. Είναι λοιπόν εμφανής η πρόθεση του επαγγελματικού συλλόγου να εμποδίσει, με προσχήματα την εγγραφή του Auer στον πίνακα. Επομένως, η προϋπόθεση της εγγραφής σε επαγγελματικό σύλλογο πρέπει να θεωρείται ως ασυμβίβαστη προς

το κοινοτικό δίκαιο, εφόσον απαιτείται από εθνική νομοθεσία ασυμβίβαστη προς το δίκαιο αυτό.

Τέλος, ο Auer φρονεί ότι, στο ερώτημα που υπέβαλε το Cour d'appel του Colmar αρμόζει η απάντηση ότι η οδηγία 78/1026, μετά την εκπνοή της προθεσμίας μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο, έχει άμεσο αποτέλεσμα έτσι ώστε η άσκηση του επαγγέλματος του κτηνιάτρου από κατόχους διπλωμάτων τα οποία ανταποκρίνονται στις επιταγές των άρθρων 2 και 3 της οδηγίας 78/1026 και του άρθρου 1 της οδηγίας 78/1027 δεν προσκρούει σε καμία διάταξη εσωτερικού δικαίου, και συγκεκριμένα σε διάταξη που απαιτεί την εγγραφή σε επαγγελματικό σύλλογο.

Οι *πολιτικός ενάγοντες* στην κύρια δίκη φρονούν ότι η υποχρέωση της εγγραφής στον πίνακα του κτηνιατρικού συλλόγου δεν αποτελεί καθεαυτή περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως υπό μόνη την επιφύλαξη να μην παραδιάζεται η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Συγκεκριμένα, οι γαλλικές διατάξεις περί του κτηνιατρικού συλλόγου υπαγορεύονται από επιταγές γενικού συμφέροντος και δημόσιας τάξεως που πηγάζουν από την ανάγκη να ελέγχεται η δυνατότητα ασκήσεως του επαγγέλματος και να εξασφαλίζεται η επαγγελματική πειθαρχία. Αλλά οι επιταγές αυτές αναγνωρίζονται και προστατεύονται από την οδηγία 78/1026, κυρίως δε από την αιτιολογική σκέψη που δέχεται καταρχήν ως έγκυρες τις εθνικές διατάξεις περί του επαγγελματικού συλλόγου και από το άρθρο 7 που δέχεται την εφαρμογή διατάξεων που αναφέρονται στο ήθος ή την εντιμότητα, περιλαμβανομένων και των διατάξεων οι οποίες προβλέπουν πειθαρχικές κυρώσεις και το οποίο άρθρο προβλέπει απλώς διαδικασίες συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ του κράτους μέλους υποδοχής και του κράτους μέλους

καταγωγής, όσον αφορά τις πράξεις τις οποίες διαπράττουν επαγγελματίες, οι οποίες μπορούν να έχουν συνέπειες στην άσκηση του επαγγέλματος. Εξάλλου, δυνάμει του προσφάτου νόμου της 20ής Οκτωβρίου 1982 (JORF της 21. 10. 1982) που θεσπίστηκε ακριβώς εις εκτέλεση των εν λόγω οδηγιών, η εγγραφή στον πίνακα του συλλόγου εξακολουθεί να απαιτείται για κάθε κτηνίατρο ο οποίος ζητεί να εγκατασταθεί στη Γαλλία, ενώ οι κοινοτικές αρχές δεν έχουν αμφοισθητήσει το νόμο αυτό για κακή εκτίμηση των διατάξεων της συνθήκης. Επομένως, ο Auer οφείλει να αποδείξει ότι η εγγραφή στο σύλλογο δεν αποτελεί παρά μέσο καταστρατηγήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως. Εξάλλου, ο κατηγορούμενος στην κύρια δίκη δεν μπορεί να επικαλεστεί, προς στήριξη των απόψεών του, την απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 1981 (Broekmeulen, 246/80, Recueil σ. 2311) που αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως των ιατρών γενικής ιατρικής, δεδομένου ότι η εν λόγω απόφαση αναφέρεται σε πραγματική και νομική κατάσταση που δεν μπορεί να συγκριθεί με την εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, η οδηγία 80/246 του Συμβουλίου περί ελευθερίας εγκαταστάσεως των ιατρών απαγορεύει στα κράτη μέλη να εξαρτούν την άδεια ασκήσεως του επαγγέλματος του ιατρού γενικής ιατρικής από κατόχους διπλωμάτων εκ των αναφερόμενων στο άρθρο 3, από πρόσθετες απαιτήσεις όσον αφορά την εκπαίδευση, όπως εκείνες που προβλέπει λόγω χάρη η ολλανδική νομοθεσία, ενώ η οδηγία 78/1026 που αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως των κτηνιάτρων δέχεται ρητώς ότι οι εθνικές νομοθεσίες μπορούν να εξαρτούν την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος από την εγγραφή στον πίνακα επαγγελματικού συλλόγου.

Βάσει των ανωτέρω, οι *πολιτικός ενάγοντες* ισχυρίζονται ότι η νομολογία του Δικαστηρίου περί άμεσου αποτελέσματος των οδηγιών που επικαλείται ο Auer είναι

άσχετη, καθότι δεν του επιτρέπει καθόλου να ασκεί το επάγγελμα του κτηνιάτρου χωρίς να είναι εγγεγραμμένος στον πίνακα του επαγγελματικού συλλόγου και μάλιστα ακόμα και αν έχει υποβάλλει αίτηση εγγραφής κατά τον προσήκοντα τύπο στην αρμόδια αρχή και αν είναι κάτοχος διπλώματος που αναγνωρίζεται ως ισοδύναμο δάσει των οδηγιών 78/1026 και 78/1027.

Εν πάση περιπτώσει, οι πολιτικώς ενάγοντες φρονούν ότι το δίπλωμα που κατέχει ο Auer δεν ανταποκρίνεται καθόλου στις προϋποθέσεις της οδηγίας 78/1027 όσον αφορά την εκπαίδευση· ότι το πιστοποιητικό ικανότητας για την άσκηση του επαγγέλματος του κτηνιάτρου που έλαβε στις 2 Μαΐου 1980 από το πανεπιστήμιο της Πάρμα δεν αποτελεί την πραγματική και αυθεντική επιβεβαίωση του ότι ο Auer πληροί τις προϋποθέσεις ως προς την εκπαίδευση που προβλέπει η εν λόγω οδηγία· και ότι ο κατηγορούμενος στην κύρια δίκη δεν μπορεί να υπαχθεί στις διατάξεις περί των κεκτημένων δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 4 της οδηγίας 78/1026, δεν μπορεί να επικαλεστεί μια βεβαίωση που πιστοποιεί ότι ασχολήθηκε πραγματικά και «νόμιμα» με τις εν λόγω δραστηριότητες επί τρία συνεχή έτη τουλάχιστον κατά την τελευταία πενταετία πριν από την έκδοση της βεβαίωσης.

Οι πολιτικώς ενάγοντες προτείνουν στο Δικαστήριο να δώσει αρνητική απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα.

Η *Επιτροπή* συμμερίζεται την άποψη του Auer ότι δηλαδή οι σκέψεις της αποφάσεως της παραπομπής που αναφέρονται στην πρόσφατη κτίση από τον κατηγορούμενο της γαλλικής υπηκοότητας είναι άσχετες, έτσι ώστε το μόνο ζήτημα που πρέπει να επιλυθεί είναι το αν οι εθνικές διοικητικές και δικαστικές αρχές υποχρεούνται να εφαρμόζουν τις διατάξεις των εν λόγω οδηγιών, παρά το ότι δεν υπήρχαν, κατά το

χρόνο των επίδικων πράξεων, εθνικά μέτρα μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο θεσπισθέντα εντός της ταχθείσης προθεσμίας. Υπό την έννοια αυτή η προκειμένη υπόθεση διαφέρει αισθητά από την υπόθεση 136/78, επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Φεβρουαρίου 1979, κατά το ότι το ζήτημα δεν είναι πλέον η ακριβής έκταση των άρθρων 52 ως 57 της συνθήκης ΕΟΚ, αλλά ο προσδιορισμός του αποτελέσματος των διατάξεων των εν λόγω οδηγιών.

Αλλά, χωρίς να επιχειρείται η συναγωγή επιχειρήματος «a contrario» από την απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1979, αξίζει να σημειωθεί ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση αυτή, άφησε ανοικτό το ζήτημα του αμέσου αποτελέσματος των οδηγιών αυτών.

Η Επιτροπή φρονεί ότι οι διατάξεις των άρθρων 2 και 3, παράγραφος στ, της οδηγίας 78/1026 θεσπίζουν για όλα τα κράτη μέλη υποχρεώσεις σαφείς, πλήρεις και απόλυτες. Ναι μεν το άρθρο 2, δεύτερη παράγραφος, αφήνει στο κράτος μέλος ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως κατά τη χορήγηση της βεβαίωσης όσον αφορά τα διπλώματα που χορηγήθηκαν πριν από τη θέση σε εφαρμογή της οδηγίας, πλην όμως τη βεβαίωση αυτή, από τη στιγμή που θα χορηγηθεί, δεν μπορεί να την αμφισβητήσει το κράτος μέλος υποδοχής. Πρέπει, επομένως, να γίνει δεκτό ότι οι διατάξεις αυτές έχουν άμεσο αποτέλεσμα σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την έννοια ότι μπορούν να γεννηθούν υποκειμενικά δικαιώματα για τα άτομα, εκ της μη εκπληρώσεως από το κράτος της υποχρεώσεώς του να μεταφέρει τις εν λόγω διατάξεις στο εσωτερικό δίκαιο. Επομένως, τα άτομα μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων διατάξεις των οδηγιών οι οποίες, κατά το χρόνο των επίδικων πραγματικών περιστατικών, δεν είχαν μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο του κράτους μέλους.

Εν προκειμένω, οι εν λόγω οδηγίες έπρεπε να είχαν μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο με εθνικά μέτρα πριν από τις 20 Δεκεμβρίου 1980, οπότε όμως το γαλλικό κράτος δεν είχε θεσπίσει κανένα μέτρο — έτσι ώστε η Επιτροπή κίνησε, το 1981, τη διαδικασία του άρθρου 169 της συνθήκης ΕΟΚ που κατέληξε στη διατύπωση αιτιολογημένης γνώμης, στις 4 Μαΐου 1982. Εξάλλου, στην Επιτροπή έχουν υποβληθεί πέντε αναφορές κτηνιάτρων υπηκόων κράτους μέλους, των οποίων δεν έγινε δεκτή η εγγραφή στο γαλλικό επαγγελματικό σύλλογο, διότι ο σύλλογος αυτός αρνείται συστηματικά την εγγραφή σε κατόχους μη γαλλικών διπλωμάτων που δεν έχουν αναγνωρισθεί ενόψει της ασκήσεως του επαγγέλματος του κτηνιάτρου στη Γαλλία από την εξεταστική επιτροπή που συστήθηκε με το διάταγμα 62-1421 της 27ης Νοεμβρίου 1962.

Όπως παρατηρεί η Επιτροπή, είναι δέβαιο ότι στη Γαλλία η μη εγγραφή στον επαγγελματικό σύλλογο επισύρει πολιτικές και ποινικές κυρώσεις για τους ασκούντες την κτηνιατρική αλλά ότι οι ίδιες του εθνικού δικαίου συνέπειες αυτές δεν μπορούν να διασκεδάσουν το ασυμβίβαστο προς τις κοινοτικές οδηγίες της γαλλικής ενόμου τάξεως στον τομέα αυτό. Από το ασυμβίβαστο αυτό απορρέει, αφενός, το καθήκον των εθνικών διοικητικών οργάνων να εφαρμόζουν απευθείας τις διατάξεις των οδηγιών, και, αφετέρου, το καθήκον του εθνικού δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες των οδηγιών αντί των εσωτερικών διατάξεων και αντί της αθέμιτης διοικητικής πρακτικής, υποχρεώνοντας έτσι τις διοικητικές αρχές να τηρούν το κοινοτικό δίκαιο.

Οι ανωτέρω σκέψεις ισχύουν για την περίπτωση όπου τα διπλώματα που κατέχει ο Auer ανταποκρίνονται ακριβώς στα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας 78/1026. Αν αυτό δεν συμβαίνει, αν δηλαδή, τα εν λόγω

διπλώματα δεν ανταποκρίνονται στις ελάχιστες απαιτήσεις ως προς την εκπαίδευση που προβλέπει το άρθρο 1 της οδηγίας 78/1027, η Επιτροπή φρονεί ότι πρέπει να τύχει εφαρμογής του άρθρου 4 της οδηγίας 78/1026, περί των κεκτημένων δικαιωμάτων, το οποίο περιλαμβάνει, και αυτό, διατάξεις που μπορούν να έχουν άμεσο αποτέλεσμα. Είναι αληθές ότι ο ανωτέρω κανόνας αναφέρεται στη «νόμιμη» άσκηση του επαγγέλματος του κτηνιάτρου και ότι, αντιθέτως, ο Auer άσκησε το επάγγελμά του κατά παράβαση των γαλλικών νόμων από της εγκαταστάσεώς του στη Γαλλία. Πάντως, τα γαλλικά δικαστήρια δεν επέβαλαν ποτέ στον Auer ποινές πραγματικά αποτρεπτικές, ούτε διέταξαν το κλείσιμο του ιατρείου του έτσι ώστε φαίνεται ότι είχε δημιουργηθεί μια πρακτική ανοχής απέναντί του. Επομένως, το γαλλικό κράτος δύσκολα θα μπορούσε σήμερα να φανεί αυστηρότερο στην εκτίμηση της καταστάσεως του Auer χωρίς να κινδυνεύει να εμπέσει στον κανόνα «*venire contra factum proprium*...». Επιπλέον, ο κατηγορούμενος μπορούσε ίσως, να δικαιολογήσει την άσκηση της κτηνιατρικής στην Ιταλία, πράγμα που θα εξουδετέρωνε τη δυσκολία. Η Επιτροπή υπογραμμίζει, εν πάση περιπτώσει, ότι το πρόβλημα τοποθετείται στα όρια του προδικαστικού ερωτήματος όπως υποβλήθηκε από το παραπέμπον δικαστήριο και τούτο κυρίως διότι ο Auer δεν επικαλέστηκε το άρθρο 4 της οδηγίας 78/1026 στο πλαίσιο της κύριας δίκης.

Τέλος, η Επιτροπή φρονεί ότι η απάντηση στο ερώτημα που υπέβαλε το Cour d'appel του Colmar πρέπει να εμπνέεται από τις ακόλουθες αρχές:

- 1) Τα άρθρα 2 και 3, παράγραφος στ, της οδηγίας 78/1026 έχουν άμεσο αποτέλεσμα μετά την εκπονή της προθεσμίας μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο·

2) Καμιά διάταξη εσωτερικού δικαίου όσον αφορά τις προϋποθέσεις για την άσκηση επαγγέλματος δεν μπορεί να εμποδίσει την άσκηση του επαγγέλματος του κτηνιάτρου από κατόχους διπλωμάτων τα οποία ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των άρθρων 2 και 3 της οδηγίας 78/1026 και του άρθρου 1 της οδηγίας 78/1027.

3) Στις αρμόδιες εθνικές αρχές — διοικητικές και δικαστικές — εναπόκειται να εφαρμόζουν πλήρως τις διατάξεις των οδηγιών παρά το ότι δεν έχουν μεταφερθεί τυπικά στο εσωτερικό δίκαιο.

IV — Προφορική διαδικασία

Κατά τη συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 1983, ο καθού στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενος από τον Y. Canus, δικηγόρο Mulhouse, οι πολιτικώς ενάγοντες στην κύρια δίκη, εκπροσωπούμενοι από τον Ph. Lafarge, δικηγόρο Παρισιού και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον J. Delmoly, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Μαΐου 1983.

Σκεπτικό

- 1 Με απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1982 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Νοεμβρίου, ίδιου έτους, το Cour d'appel του Colmar υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 52 και 57 της ίδιας συνθήκης καθώς και των οδηγιών 78/1026 και 78/1027 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1979, από τις οποίες η μεν πρώτη αναφέρεται στην αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων κτηνιάτρων και περιλαμβάνει μέτρα προς διευκόλυνση της πραγματικής άσκησης του δικαιώματος εγκαταστάσεως και του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, η δε δεύτερη στο συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν τις δραστηριότητες του κτηνιάτρου (ΕΕ ειδ. έκδ., 06/002, σσ. 46 και 52).
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο ποινικής διώξεως κατά του Vincent Rodolphe Auer, κατηγορούμενου, μεταξύ άλλων, για παράνομη άσκηση της κτηνιατρικής στη Γαλλία. Ο Auer, αρχικά αυστριακός υπήκοος, σπούδασε κτηνιατρική στη Βιέννη (Αυστρία), εν συνεχεία στη Λυών και τέλος στην Πάρμα (Ιταλία), όπου έλαβε, την 1η Δεκεμβρίου 1956, πτυχίο κτηνιάτρου (laurea in medicina veterinaria), στις 11 Μαρτίου 1957 προσωρινό πιστοποιητικό ικανότητας για την άσκηση του επαγγέλματος του κτηνιάτρου και στις 2 Μαΐου 1980 το πιστοποιητικό ικανότητας για την άσκηση του επαγγέλματος αυτού. Το 1958 εγκαταστάθηκε στη Γαλλία για να ασκήσει το επάγγελμά του, αρχικά ως βοηθός άλλων κτηνιάτρων και στη συνέχεια για ίδιο λογαριασμό.

- 3 Αφού πολιτογραφήθηκε γάλλος υπήκοος το 1961, ο Auer ζήτησε επανειλημμένως την άδεια να ασκεί την κτηνιατρική και τη χειρουργική των ζώων κατά την έννοια του υπουργικού διατάγματος 62-1481 της 27ης Νοεμβρίου 1962, κατά το οποίο η εν λόγω άδεια μπορεί να χορηγείται σε κτηνιάτρους αλλοδαπής καταγωγής που απέκτησαν τη γαλλική ιθαγένεια και είναι κάτοχοι διπλώματος κτηνιάτρου που εκδόθηκε στην αλλοδαπή και του οποίου έχει αναγνωριστεί η ισοτιμία με το γαλλικό δίπλωμα από επιτροπή που συνεστήθη προς το σκοπό αυτό. Οι αιτήσεις του, όμως, απορρίφθηκαν όλες επειδή η εν λόγω επιτροπή δεν δέχτηκε την ισοτιμία στην περίπτωση του, το δε δίπλωμά του έτυχε «μόνο ακαδημαϊκής» αναγνωρίσεως. Επομένως, ο Auer δεν πέτυχε την εγγραφή του στον πίνακα του επαγγελματικού συλλόγου, την οποία ζητούσε.

- 4 Επειδή, όμως, θεώρησε αδικαιολόγητη την άρνηση αυτή, ο Auer άνοιξε ιατρείο κτηνιάτρου στη Mulhouse, όπου άρχισε να ασκεί το επάγγελμά του. Κατόπιν εγκλήσεων του εθνικού κτηνιατρικού συλλόγου, διώχθηκε επανειλημμένως για καταχρηστική άσκηση της κτηνιατρικής. Στο πλαίσιο μιας από τις ποινικές αυτές διώξεις που ασκήθηκε το 1978, το Cour d'appel του Colmar είχε ήδη υποβάλει στο Δικαστήριο ένα πρώτο προδικαστικό ερώτημα αναφερόμενο στο αν η απαγόρευση, σε άτομο που απέκτησε το δικαίωμα ασκήσεως του επαγγέλματος του κτηνιάτρου σε άλλο κράτος μέλος, να ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη Γαλλία αποτελεί περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως που αναγνωρίζουν τα άρθρα 52 και 57 της συνθήκης.

- 5 Το άρθρο 57 της συνθήκης δεν είχε τότε ακόμα εφαρμοστεί, όσον αφορά την άσκηση του επαγγέλματος του κτηνιάτρου· το Συμβούλιο θέσπισε τις παραπάνω δύο οδηγίες μόλις στις 18 Δεκεμβρίου 1978. Οι οδηγίες προβλέπουν, στα άρθρα 18, παράγραφος 1, και 3, παράγραφος 1, αντιστοίχως, ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθούν προς αυτές εντός δύο ετών από της κοινοποίησέως τους, δηλαδή μέχρι τις 20 Δεκεμβρίου 1980.

- 6 Ο Auer επικαλέστηκε την άμεση εφαρμογή στην περίπτωσή του των διατάξεων των εν λόγω οδηγιών, το δε Δικαστήριο, με απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1979 (Auer, 136/78, Recueil σ. 437) δέχθηκε:

- ότι, για την περίοδο προ της ημερομηνίας κατά την οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να έχουν λάβει τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθούν προς τις εν λόγω οδηγίες, οι υπήκοοι ενός κράτους μέλους δεν μπορούν να επικαλεστούν την εν λόγω διάταξη για να ασκήσουν το επάγγελμα του κτηνιάτρου σ' αυτό το κράτος μέλος υπό όρους διαφορετικούς από εκείνους που προβλέπει η εθνική νομοθεσία·
 - ότι, εξάλλου, η απάντηση αυτή δεν προδικάζει τα αποτελέσματα των εν λόγω οδηγιών μετά την ημερομηνία από την οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να έχουν συμμορφωθεί προς αυτές·
 - και ότι, τέλος, καμία διάταξη της συνθήκης δεν επιτρέπει να επιφυλάσσεται διαφορετική μεταχείριση σε υπηκόους ενός κράτους μέλους, αναλόγως του χρόνου ή του τρόπου κατά τον οποίο απέκτησαν την υπηκοότητα του κράτους αυτού.
- 7 Στις 20 Δεκεμβρίου 1980, η Γαλλική Δημοκρατία δεν είχε ακόμα συμμορφωθεί προς τις παραπάνω οδηγίες· εκτελεστικά μέτρα θεσπίστηκαν μόλις με το νόμο 82899 της 20ής Οκτωβρίου 1982. Στο μεταξύ, ο Auer συνέχισε να ασκεί το επάγγελμα του στη Mulhouse, πάντοτε χωρίς να έχει εγγραφεί στον πίνακα του κτηνιατρικού συλλόγου. Ύστερα από νέα έγκληση του εθνικού συλλόγου των γάλλων κτηνιάτρων και του Syndicat national des vétérinaires français (εθνικής συνδικαλιστικής ενώσεως των γάλλων κτηνιάτρων) ασκήθηκε και πάλι εναντίον του ποινική δίωξη για παράνομη άσκηση της κτηνιατρικής, για πράξεις που είχαν διαπιστωθεί στις 26 Ιανουαρίου και 15 Ιουνίου 1981. Οι πράξεις αυτές ανήγονται στην περίοδο μετά την εκπνοή της προθεσμίας που προβλέπεται για την εφαρμογή των εν λόγω οδηγιών, αλλά προ της θεσπίσεως του γαλλικού νόμου που τις εφήρμοσε.
- 8 Στο πλαίσιο της διώξεως αυτής, ο Auer επικαλέστηκε τα εκ του κοινοτικού δικαίου δικαιώματα υποστηρίζοντας ότι, επειδή κατά το χρόνο των επίδικων πράξεων η προθεσμία που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για να συμμορφωθούν προς τις ανωτέρω οδηγίες, είχε εκπνεύσει, χωρίς η Γαλλία να έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεσή τους, οι διατάξεις των οδηγιών αυτών είχαν απευθείας εφαρμογή και, κατά συνέπεια, είχε το δικαίωμα να ασκεί το επάγγελμα του στη Γαλλία.
- 9 Το δικαστήριο πρώτου βαθμού δεν δέχθηκε αυτό το επιχειρήμα. Το Cour d'appel του Colmar κρίνοντας «αφενός ότι η λύση που έδωσε η απόφαση του Δικα-

στηρίου της 7ης Φεβρουαρίου 1979 ρητώς περιορίζεται στη μεταβατική περίοδο των δύο ετών, πράγμα που προδικάζει αντίθετη λύση για τη μεταγενέστερη περίοδο» και ότι «αφετέρου φαίνεται αδιανόητο το να μπορεί ένα άτομο που κατάγεται από αλλοδαπή χώρα και κατέχει αλλοδαπό πτυχίο να ασκεί την κτηνιατρική στη Γαλλία χωρίς να μεριμνήσει για την εγγραφή του στο σύλλογο, έχοντας έτσι περισσότερα δικαιώματα από τα γαλλικής καταγωγής άτομα που κατέχουν εθνικά πτυχία», υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Το γεγονός ότι απαιτείται από άτομο που απέκτησε το δικαίωμα ασκήσεως του επαγγέλματος του κτηνιάτρου σε ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το οποίο του χορήγησε τα πτυχία που αναφέρονται στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/1026, απέκτησε δε την υπηκοότητα άλλου κράτους μέλους, να εγγραφεί σε εθνικό σύλλογο προβλεπόμενο από το οικείο εσωτερικό δίκαιο, ως προϋπόθεση ασκήσεως του επαγγέλματος, μετά την παρέλευση της προθεσμίας των 2 ετών που προβλέπεται για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων ενόψει της συμμορφώσεως προς τις οδηγίες 78/1026 και 78/1027, συνιστά περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως που θεσπίζουν τα άρθρα 52 και 57 της συνθήκης της Ρώμης;»

- 10 Οι πολιτικώς ενάγοντες στην κύρια δίκη, δηλαδή ο εθνικός σύλλογος και το Syndicat national des vétérinaires παρατηρούν ότι το δίπλωμα του Auer δεν ανταποκρίνεται καθόλου στις προϋποθέσεις εκπαιδεύσεως που προβλέπονται στο άρθρο 1 της οδηγίας 78/1027 και ότι το πιστοποιητικό ικανότητας που έλαβε ο κατηγορούμενος στις 2 Μαΐου 1980 δεν αποτελεί θεαίωση για το ότι συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις εκπαιδεύσεως που προβλέπει η εν λόγω διάταξη.
- 11 Ο Auer υπογραμμίζει ότι το άρθρο 2 της οδηγίας 78/1026 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να αναγνωρίζουν τα διπλώματα που απαριθμούνται στο άρθρο 3 και ότι η απαρίθμηση αυτή περιλαμβάνει, στην παράγραφο στ, τα διπλώματα που απέκτησε στην Ιταλία. Άρα έχει το δικαίωμα να ασκεί στη Γαλλία το επάγγελμα του κτηνιάτρου, επειδή η εν λόγω οδηγία επιβάλλει στα κράτη μέλη υποχρεώσεις σαφείς, ακριβείς και ανεπιφύλακτες και επομένως μπορεί να έχει απευθείας εφαρμογή, κατά την έννοια ότι τα άτομα μπορούν να την επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους το οποίο δεν εξεπλήρωσε την υποχρέωσή του να συμμορφωθεί προς την οδηγία εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Η Επιτροπή συμμερίζεται καταρχήν την άποψή αυτή.

- 12 Για να εκτιμηθούν τα επιχειρήματα των διαδίκων πρέπει να εξεταστούν πρώτον οι εν προκειμένω εφαρμοστέες διατάξεις των παραπάνω οδηγιών. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 78/1026 ορίζει ότι «κάθε κράτος μέλος αναγνωρίζει τα διπλώματα, τα πιστοποιητικά και τους άλλους τίτλους που χορηγούνται στους υπηκόους των κρατών μελών από τα άλλα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 1 της οδηγίας 78/1027/ΕΟΚ, και που απαριθμούνται στο άρθρο 3, προσδίδοντάς τους στην επικράτειά του, όσον αφορά την ανάληψη των επαγγελματικών δραστηριοτήτων από τους κτηνιάτρους και την άσκηση αυτών, την ίδια ισχύ με τα διπλώματα, τα πιστοποιητικά και τους άλλους τίτλους που χορηγεί το κράτος αυτό». Η παράγραφος 2 προσθέτει ότι «όταν ένα από τα διπλώματα, πιστοποιητικά ή άλλους τίτλους που απαριθμούνται στο άρθρο 3 χορηγήθηκε πριν από τη θέση σε εφαρμογή της παρούσης οδηγίας, πρέπει να συνοδεύεται από δεβαίωση που εκδίδεται από τις αρμόδιες αρχές της χώρας η οποία χορηγεί τη δεβαίωση και να πιστοποιεί ότι αυτό είναι σύμφωνο με το άρθρο 1 της οδηγίας 78/1027/ΕΟΚ». Το άρθρο 3 της οδηγίας 78/1026 προβλέπει, στην παράγραφο στ, όσον αφορά τους τίτλους που εκδίδονται στην Ιταλία, «il diploma di laurea di dottore in medicina veterinaria accompagnato dal diploma di abilitazione all'esercizio della medicina veterinaria, χορηγούμενο από τον υπουργό δημοσίας παιδείας, βάσει των αποτελεσμάτων της αρμόδιας κρατικής εξεταστικής επιτροπής».
- 13 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα διπλώματα «laurea» και «abilitazione» τα οποία κατέχει ο Auer ανταποκρίνονται ακριβώς στα αναφερόμενα στο άρθρο 3, παράγραφος στ, της οδηγίας 78/1026, όπως εξάλλου δέχεται το Cour d'appel του Colmar με την απόφαση περί παραπομπής. Δεδομένου ότι οι τίτλοι αυτοί εκδόθηκαν πριν από τη θέση σε εφαρμογή της οδηγίας (αντιστοίχως το 1956 και το 1980), έχει εφαρμογή η διάταξη της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 2.
- 14 Σημειωτέον σχετικάς ότι κατά τη συνεδρίαση ο δικηγόρος του Auer προσκόμισε έγγραφο που εξέδωσε στις 3 Δεκεμβρίου 1982 ο κοσμήτορας («Preside») της κτηνιατρικής σχολής του Πανεπιστημίου της Πάρμας και αναφέρει ότι το «diploma di laurea» και το «certificato di abilitazione» που χορηγήθηκαν στον Auer αντιστοίχως το 1956 και το 1980 ανταποκρίνονται στο άρθρο 1 της οδηγίας 78/1027.
- 15 Το γεγονός ότι το πιστοποιητικό εκδόθηκε σε περίοδο μεταγενέστερη των πράξεων που οδήγησαν στην απαγγελία κατηγορίας κατά του Auer δεν μεταβάλλει

καθόλου τη θέση του από νομικής πλευράς, διότι το έγγραφο αυτό δεν γεννά «ex nunc» το δικαίωμα ασκήσεως του επαγγέλματος, αλλά απλώς αποδεικνύει ότι τα διπλώματα που αποκτήθηκαν σε προγενέστερη περίοδο ανταποκρίνονται προς την οδηγία 78/1027. Επομένως, πληρούται εν προκειμένω η προϋπόθεση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 2 της οδηγίας 78/1026.

- 16 Οι παραπάνω διατάξεις της οδηγίας 78/1026 συνεπάγονται για τα κράτη μέλη υποχρεώσεις σαφείς, πλήρεις, ακριβείς και ανεπιφύλακτες και δεν αφήνουν περιθώρια για εκτιμήσεις κατά διακριτική ευχέρεια. Υπό τις συνθήκες αυτές, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα άτομα μπορούν να επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων τις διατάξεις κοινοτικών οδηγιών που το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν έχει θέσει ή δεν έχει θεσει πλήρως σε εφαρμογή. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση του Auer του οποίου δεν μπορεί να αμφισβητηθεί το δικαίωμα να ασκεί την κτηνιατρική στη Γαλλία βάσει πανεπιστημιακών διπλωμάτων και τίτλων που έχει αποκτήσει στην Ιταλία, μετά την ημερομηνία κατά την οποία η Γαλλική Δημοκρατία έπρεπε να έχει θέσει σε εφαρμογή τις εν λόγω οδηγίες.
- 17 Όσον αφορά το ειδικό ερώτημα που εγείρει το εθνικό δικαστήριο, το αν, δηλαδή, ο υπήκοος ενός κράτους μέλους που απέκτησε σε άλλο κράτος μέλος τους τίτλους οι οποίοι πιστοποιούν την ικανότητά του να ασκεί το επάγγελμα του κτηνιάτρου έχει το δικαίωμα να ασκεί το εν λόγω επάγγελμα ακόμη και χωρίς να εγγραφεί στον πίνακα του επαγγελματικού συλλόγου, οι πολιτικός ενάγοντες στην κύρια δίκη προβάλλουν ότι ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να απαλλαγεί από την υποχρέωση εγγραφής έστω και αν είναι έγκυρα τα διπλώματα και πιστοποιητικά των οποίων είναι κάτοχος.
- 18 Σημειωτέον σχετικώς, ότι η υποχρεωτική εγγραφή ή η συμμετοχή σε επαγγελματικές οργανώσεις ή συλλόγους αναφέρονται σε πολλές διατάξεις της οδηγίας 78/1026 — συγκεκριμένα στην πρώτη αιτιολογική σκέψη και στα άρθρα 7 και 12 — και πρέπει να θεωρούνται θεμιτές, δεδομένου ότι σκοπούν να εξασφαλίσουν το ήθος και την τήρηση των αρχών της δεοντολογίας καθώς και τον πειθαρχικό έλεγχο των κτηνιατρικών δραστηριοτήτων, επομένως δε απαιτήσεις άξιες προστασίας. Συνεπώς, οι νομοθετικές διατάξεις των κρατών μελών που θεσπίζουν υποχρεωτική εγγραφή στον επαγγελματικό σύλλογο δεν είναι κατά τούτο ασυμβίβαστες προς το κοινοτικό δίκαιο.

- 19 Πάντως, όπως αναγνωρίζουν και οι ίδιοι οι πολιτικώς ενάγοντες, το αν η εν λόγω υποχρέωση συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο εξαρτάται από την προϋπόθεση να τηρούνται οι θεμελιώδεις αρχές του δικαίου αυτού και ιδίως η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Πράγματι, δεν μπορεί να προβάλλεται άρνηση εγγραφής στον πίνακα του επαγγελματικού συλλόγου για το λόγο ότι δεν αναγνωρίζεται η ισχύς επαγγελματικού τίτλου που έχει αποκτηθεί σε άλλο κράτος μέλος, ενώ ο τίτλος αυτός συγκαταλέγεται μεταξύ εκείνων τους οποίους όλα τα κράτη μέλη καθώς και οι οικείοι επαγγελματικοί τους σύλλογοι, ως οργανισμοί που ασκούν δημόσιο λειτούργημα, υποχρεούνται να αναγνωρίζουν δυνάμει του κοινοτικού δικαίου. Επομένως, η νομοθεσία που προβλέπει ποινικές ή διοικητικές κυρώσεις εναντίον κτηνιάτρου ο οποίος ασκεί το επάγγελμά του χωρίς να έχει εγγραφεί σε επαγγελματικό σύλλογο, εφόσον η εγγραφή του δεν έγινε δεκτή κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου, δεν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο διότι αίρει την πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων της συνθήκης και της οδηγίας 78/1026 που αποβλέπει, κατά τη δεύτερη αιτιολογική της σκέψη, στη διευκόλυνση της «πραγματικής» ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών του κτηνιάτρου.
- 20 Επομένως, στο ερώτημα που υπέβαλε το Cour d'appel του Colmar πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:
- Ο υπήκοος κράτους μέλους που δικαιούται να ασκεί το επάγγελμα του κτηνιάτρου σε άλλο κράτος μέλος, το οποίο του έχει χορηγήσει ένα από τα διπλώματα, πιστοποιητικά ή άλλους τίτλους από τους αναφερόμενους στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/1026 ακόμη και πριν από την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας, έχει το δικαίωμα να ασκεί το επάγγελμα αυτό στο πρώτο κράτος μέλος από της 20ής Δεκεμβρίου 1980, υπό την προϋπόθεση ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους όπου απέκτησε το δίπλωμά του του χορήγησαν δεβαίωση που πιστοποιεί ότι το εν λόγω δίπλωμα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 1 της οδηγίας 78/1027.
 - Η μη εγγραφή σε εθνικό κτηνιατρικό σύλλογο δεν μπορεί να εμποδίσει την άσκηση του επαγγέλματος και να στηρίξει ποινική δίωξη για καταχρηστική άσκηση του επαγγέλματος αυτού, στην περίπτωση που η εγγραφή αυτή δεν έγινε δεκτή κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 21 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Διά ταύτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1982 το Cour d'appel του Colmar (τμήμα εφέσεων επί πλημμελημάτων) αποφαίνεται:

- Ο υπήκοος κράτους μέλους που δικαιούται να ασκεί το επάγγελμα του κτηνιάτρου σε άλλο κράτος μέλος, το οποίο του έχει χορηγήσει ένα από τα διπλώματα, πιστοποιητικά ή άλλους τίτλους από τους αναφερόμενους στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/1026 ακόμη και πριν από την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας, έχει το δικαίωμα να ασκεί το επάγγελμα αυτό στο πρώτο κράτος μέλος από της 20ής Δεκεμβρίου 1980, υπό την προϋπόθεση ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους όπου απέκτησε το δίπλωμά του του χορήγησαν δεβαίωση που πιστοποιεί ότι το εν λόγω δίπλωμα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 1 της οδηγίας 78/1027.
- Η μη εγγραφή σε εθνικό κτηνιατρικό σύλλογο δεν μπορεί να εμποδίσει την άσκηση του επαγγέλματος και να στηρίξει ποινική δίωξη για καταχρηστική άσκηση του επαγγέλματος αυτού, στην περίπτωση που η εγγραφή αυτή δεν έγινε δεκτή κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου.

O'Keefe

Bosco

Koormans

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 22 Σεπτεμβρίου 1983.

Ο γραμματέας
κ.α.α.

J. A. Pompe
Βοηθός γραμματέας

Ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος

A. O'Keefe